

СВЯТКУЄМО НОВИЙ РІК БЕЗ ДІДА МОРОЗА

Підготувала Ксенія Борцюх

СВЯТКУЄМО НОВИЙ РІК БЕЗ ДІДА МОРОЗА

Вихователям дошкільних закладів освіти та батькам корисно довідатися, як відродити українські національні традиції святкування зимових свят. Історія образу Діда Мороза — переконливий аргумент, щоб відмовитися від нього в часи воєнного лихоліття, а докладний опис різноманітних активностей до свята — запорука змістовного його проведення.

Дід Мороз — казковий персонаж, знайомий кожному з дитинства. Так і малеча, і дорослі називають новорічного дідуса, який усім дарує подарунки. Про нього написано багато книжок та знято безліч мультфільмів. Утім, чи справді Дід Мороз — обов'язковий персонаж зимового свята? Щоб відповісти на це запитання, дослідімо його історію. Екскурс буде корисним і з огляду на загальновизнані цілі освітнього процесу, одна з яких — виховання нового свідомого покоління, необтяженого маловірством і забобонами. Отже, які «таємниці» приховує популярний образ?

ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ РАДЯНСЬКОГО ДІДА МОРОЗА

Дід Мороз як новорічний персонаж з'явився у 1937 році. До цього 18 років діяла заборона на різдвяні свята, колядки, щедрівки, а за прикрашання новорічного деревця можна було наразитися навіть на переслідування. Ідеологічні обставини зумовили те, що образ Діда Мороза від самого початку був уособленням комуністичної ідеології, тож для кожного святкування обов'язково розробляли «методичку», у якій пояснювали, як цей персонаж має прославляти радянську владу. Деякі історики вважають, що святкування Нового року було започатковано в СРСР, щоб відвернути увагу населення від масових репресій та голодоморів.

Існує також версія, відповідно до якої образ Діда Мороза виводять від міфічного Тріскуна, Зимника, Мороза — перевтілення слов'янського бога Морока, якого вважали повелителем холоду та зими. Щоправда, той персонаж був лихим і лютим, його дуже боялися, через що вчиняли жертвоприношення, щоб він не губив людей та господарство.

ЧИ ІСНУЄ АЛЬТЕРНАТИВА ДІДОВІ МОРОЗУ?

Звісно, можна заперечити: мовляв, ідеологічне тло, на якому постав образ Діда Мороза, уже затерлося, мовляв, цілі покоління вирости, не знаючи про пропагандистську природу радянського символу новорічних свят. Проте агресивна повномасштабна війна РФ проти України спонукає не легковажити імперським спадком у культурі та побуті. Тож у часи відродження української культури доречно популяризувати національні традиції улюбленого зимового свята. Уособленням цих традицій є Святий Миколай.

Зверніть увагу, що Святий Миколай — це реальна особистість. З історичних джерел відомо, що народився майбутній святий у 270 році. Після смерті заможних батьків продав свій дім, роздав усі статки бідним, а сам вирушив мандрувати світом, проповідуючи християнство. Миколай прославився добрими та чудесними справами, за що його і прозвали Чудотворцем. Був він надзвичайно скромним, саме тому завжди таємно вночі приносив у будинки знедолених теплі речі та їжу.

Після смерті Миколая канонізували як святого. А на вшанування пам'яті про нього в ніч проти свята на його честь люди почали підкладати під подушку приємні сюрпризи одне одному.

Цікаво, що саме Святий Миколай і став прообразом Санта-Клауса — популярного за кордоном новорічного персонажа.

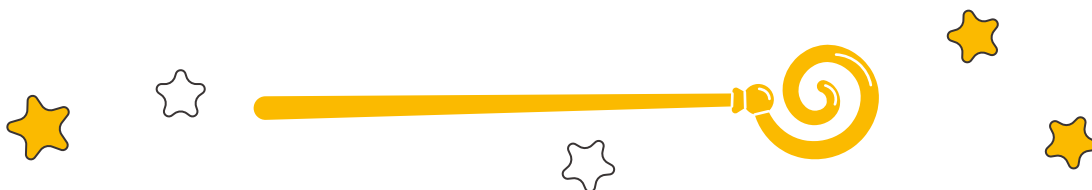
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТУВАННЯ ДО ЗИМОВИХ СВЯТ

Варто зазначити, що святкування зимових свят із образом Святого Миколая істотно полегшує завдання адекватного пояснення малечі сутності дива: малюкам нескладно розтлумачити, що кожен може бути Святим Миколаєм для своїх рідних, що подарунки — не найголовніше у святкуванні, що значно більше важать добрі наміри, піклування, співчуття і що саме ці прояви добра і визначають справжню цінність свята. Таке пояснення допоможе дітям зрозуміти, що в очікуванні свята варто не просто сподіватися подарунків, а прагнути щодня робити гарні справи, плекати в собі позитивні якості, які дають змогу відчувати щастя.

Іноді трапляється, що заклади дошкільної освіти лише формально перейменовують головного персонажа дитячих зимових свят, замінюючи Діда Мороза Святим Миколаєм. Хоч така практика, безперечно, є гарним початком глибшої трансформації, проте варто подбати і про інші заходи.

Напередодні свята доречно ознайомити малят з життєписом Святого Миколая — це гарний привід допомогти дітям усвідомити внутрішню мотивацію його вчинків, пробудити емпатію до світу навколо. Поставте дітям такі запитання: «Чому Святий Миколай допомагав іншим?», «Чому він це робив вночі?», «Що відчував?», «Що відчували інші?», «Які вчинки можуть бути добрими?». Щоб програти історії цих добрих справ під час свята, підготуйте з дітьми подарунки для батьків. Доречно також обрати благодійну організацію й долучитися до спільної доброї справи.

АКТИВНОСТІ ДО ДНЯ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Варто зазначити, що святкування зимових свят із образом Святого Миколая істотно полегшує завдання адекватного пояснення малечі сутності дива: малюкам нескладно розтлумачити, що кожен може бути Святим Миколаєм для своїх рідних, що подарунки — не найголовніше у святкуванні, що значно більше важать добрі наміри, піклування, співчуття і що саме ці прояви добра і визначають справжню цінність свята. Таке пояснення допоможе дітям зрозуміти, що в очікуванні свята варто не просто сподіватися подарунків, а прагнути щодня робити гарні справи, плекати в собі позитивні якості, які дають змогу відчувати щастя.

ЛИСТ ДО СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Найпопулярніша активність пов'язана з традицією написання дитиною листа Святому Миколаєві й надсилання його чарівною поштою. Підготуйте дітей, що до написання такого листа треба поставитися відповідально. За можливості допоможіть кожній дитині в його створенні, скеровуючи її увагу на відчуття, емоції та бажання. Саме цей момент дає змогу реалізувати завдання з виховної роботи.

Зміст листа може бути різноманітним. Важливо, щоб кожна дитина мала внутрішню потребу звернутися з листом до Миколая, щоб ініціатива створення такого листа відповідала її бажанням. Дайте змогу дитині зосередитися й поділитися міркуваннями про те, що саме вона хотіла б написати в листі. Це може бути подяка за торішні дива, може бути втілена в малюнку дитяча мрія або й послання більш матеріального характеру. Нехай цей лист матиме мету — висловлення вдячності та (за можливості) прохання про подарунок. Зазначте, що дитині було б приємно це отримати, але вона буде вдячна за будь-яку увагу.

Прикрасьте конверт. Заохотьте дітей поміркувати, чи буде приємно Святому Миколаєві отримати красивий лист. Запитайте в них, чи з'явиться в нього добра усмішка, коли він уважно розглядатиме прикраси та малюнки. Змотивуйте дитину до бажання зробити лист по-справжньому особливим. Якщо дитина вже вміє писати своє ім'я, нехай підпише його.

Якщо ні, допоможіть написати першу літеру імені. Можна також «підписати» листа аплікацією: для цього підготуйте вирізані з журналів літери та приклейте складене з них ім'я.

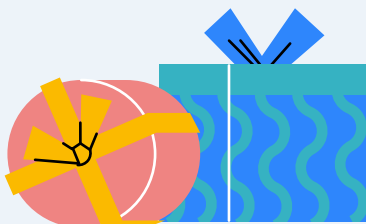

За можливості підготуйте святкову поштову скриньку, куди діти самостійно зможуть покласти свої листи. (Потім бажано підказати батькам, про що мріє дитина, або просто передати їм лист.)

СВЯТОМИКОЛАЇВСЬКІ КВЕСТИ

Діти обожають цей різновид активностей, основу яких складають загадки, завдання, таємниці. До Дня Святого Миколая можна вигадати різноманітні квести. Наприклад, допомогти Святому Миколаєві доправити подарунки звірятам у лісі. Щоб зробити це, діти мають відгадати, хто де живе, хто що любить, — і відповідно розкласти «дарунки». Для проведення квесту стануть у пригоді віммельбухи, тематичні книжки на зимову тематику тощо.

ГРА «ТАЄМНИЙ ДРУГ»

До тематики свята чудово пасує гра «Таємний друг». Кожна група може обрати іншу групу, щоб стати її «таємним другом». Для цього протягом визначеного часу (тиждень або місяць) робіть із вихованцями добрі справи для інших дітей (головна умова — все має відбуватися таємно). Прикладами «таємних» добрих справ можуть бути виготовлення листівок, складання записок із компліментами, майстрування сніговика-сюрпризу або підготування гри тощо. Який формат ви б не обрали, пам'ятайте, що добрі справи — це не подарунки у вигляді речей, а увага, допомога, піклування.

За іншим варіантом запропонованої гри «таємних друзів» можна обрати з колективу садочка (кухаря, помічників, інших вихователів).

ФОРМИ ЗАЛУЧЕННЯ ДО СВЯТКУВАННЯ БАТЬКІВ

Спробуйте залучити до святкування Дня Святого Миколая й батьків. Запропонуйте їм зробити добру справу на вихідних. А потім у понеділок поділитися своїми враженнями та почуттями на ранковому колі. Цікаво спостерігати, які емоції відчувала дитина — тому робіть нотатки, які обов'язково прокоментуйте. Підсумуйте бесіду висновком про те, що коли люди роблять добрі справи, не очікуючи на подяку, то однак відчувають радість та тепло в душі.

СТВОРЕННЯ ТЕМАТИЧНИХ ОСЕРЕДКІВ

атрибути до гри «Чарівний мішечок» — торбинку з дрібними речами, які діти мають вгадувати на дотик;

- атрибути до гри «Чарівний мішечок» — торбинку з дрібними речами, які діти мають вгадувати на дотик;

- «Заплутану пошту» (складайте конверти та листи окремо: наприклад, лист з малюнками тварин, а на конверті лише слід: діти мають дослідити, де чий лист, і вкласти повідомлення до відповідного конверта);

- знаряддя до гри-дослідження **«Де чий слід»**: у невелику ємність покладіть білий пластилін, тісто для ліплення чи солоне тісто, виліпіть сліди різних іграшок-тварин, поруч розмістіть тварин (діти мають визначити, де чий слід);
- тематичну книжку, яку можна прочитати в загальному колі (добре доповнити книжку її атрибутами: діти матимуть змогу пізніше самостійно відтворювати сюжет книжки, використовуючи ці підказки);
- шнурівки та дзвіночки або новорічні іграшки, з яких можна створювати гірлянди;
- матеріали для створення листівок вдячності (якщо дитина захоче комусь подякувати, вона може самостійно обрати кілька елементів із запропонованих та оздобити ними листівку, яку згодом подарує тому, кому вважає за потрібне; важливо, що матеріалів має бути стільки, аби діти могли це робити необмежену кількість разів).

Зрозуміло, що варіанти наповнення святомиколаївського осередку — невичерпні. Пам'ятайте лише, що будь-яка дитина повинна мати можливість підходити до нього будь-коли й самостійно виконувати завдання, яке хоче. (Щоб це було можливо, обов'язково поясніть дітям правила користування осередком.)

АКТИВНІ КОМАНДНІ ІГРИ

Не забуваймо, що дітям до вподоби активні командні ігри, — скористаймося цим для перетворення їх на активності доброти. Варіантом проведення можуть бути тематичні естафети: гравці однієї команди виконують роль помічників Святого Миколая, їхнє завдання, наприклад, — сховати паперові листівочки-самоліпки непомітно для іншої команди; мета другої команди — все знайти; після раунду гри команди міняються ролями. Зверніть увагу, що для подібного тематичного застосування надається багато рухливих ігор.

Готуючись до святкування Дня Святого Миколая, не забувайте, що насправді для кожної дитини важливе не стільки свято, яке триває 30–40 хвилин, скільки та радість, яку вона відчуває упродовж усього часу підготування до нього. Тож будьте тими чуйними дорослими, які не помічають, що танок не ідеальний, але неодмінно хвалять за старанність кожного вихованця. Будьте лагідними наставниками, які виводять малюків на сцену за руку і тримають, аж поки хвилювання не вщухне. Випромінюйте переконання, що виступати — це завжди цікаво, а робити помилки — дозволено. Сповніть малюків упевненістю в тому, що зовсім не важливо, танцюють вони добре чи поки що ні, адже всі вони особливі. Почуття, що народжуються в такій атмосфері, стануть світлими спогадами про свято. Саме ці спогади вибудовують фундамент дорослого життя. Оце і є справжнє свято: відчувати, що ти не один і що ти важливий.

для кожної дитини

